

האמריקאים אינם רצויים ב- אוכספורד

פעם בשנה מתקיים באחד הקולג'ים טכס מכובד, מתן תואר כבוד אינברסיטטי לאישיות חשובה. בהזדמנות זאת מכין הדיקן נאום נלמץ בלטינית, וסגל המרצים, בגלימות שחורות ומרופטות ככל האפשר ובכובעים המרובעים השחור רים כגיל יושב על כסאות ציפנדייל העתיקים ומעיין בכובד ראש בתרגום האנגלי של נוסח הנאום. וזה כדי לא להחמיץ את פרץ הצחוק בבוא העקיצה המסורתית על חשבון קמברידג' אף היא בלטינית, כמוכן.

האמריקאים רבירים

בבתייהקה ובפאבים של אוכספורד יושבים כמוכן הסטודנטים כשכל אחד מהם עונג את צעיף הצמר המיוחד בצבע הקולג' שלו ומתאמנים בקול רם באוכספורדית, ושונאים נורא את האמריקאים. מסביב לעיר פזורים בסטיר-אירי אמריקאים, ובחוריי אוכספורד נוכחו למגינת ליבם שסיגריאות אמריקאיות וביולי פורני קוסמים לנערות העיר יותר מאשר הצעופים הקדומים, הגלימות הנושנות והאוכספורדית הנוראה, הדומה לחרחרת גסיסה של גמל זקן.

יום אחד נכנסה חברות חיילים אמריקאיים לאחד הפאבים ומצאה שם לתמהונה כמה כושים. אחד מהחיילים העיר לבעל הפאב שלא רצוי לערב את הצבעונים עם לבנים. למחרת היום חלה בעל הפאב שלט: "אמריקאים אינם רצויים". בעקבותיו הלכו עוד כמה וכמה פאבים ובתייהקה, והיום יכולים הסטודנטים וגם הכושים לשבת בצוותא עם נערות אוכספורד ואין מכלים.

כאשר נסעתי ברכבת חזרה ללונדון, אמרה אשה אחת: "הסבלים הללו מתחצפים מיום ליום. מיום שהתחילו לקבל משכורת מהממשלה וחדלו להיות על הענקות, אי אפשר להזיז אותם ללא הענקת כפולה".

"מה את יודעת", אמרה אשה אחרת, "הרי היום תמצאי מלצרים שאינם מבחינים בין יין ליין! ורוב האנשים פוחזים מניבולי-הפה של המלצרים והסבלים, ומשלמים כפלים! האם לא פרצה עוד שבתית?"

"שכחת שטרם הגיע הגיהמולד הבא", אמר גבר אחר, "הם שובתים רק בחג-המולד. אם הממשלה תלאים כאן עוד משהו, נצטרך להלאים את הממשלה!"

האשה הראשונה עברה לנושא אחר: "אני חישבת שהאמריקאים הם רבירים איומים".

"האימנם?" — תמהה השנייה.

"ומה הם שותים, שערי בנפשוך?" אמרה הראשונה, "קוקה קולה!"

את העוינות הבהו שפשטה על פניהם של כל יושבי הקרון אין לחקות ואין לתאר. ללמדך שבעיר אוכספורד עדיין מחזיקים קיום במנהגים הנושנים, תודה לאל, ועדיין יתרון לבירה על הקוקה קולה. לפילוסופיה על הפסיכואנליזה, לולסטי על קיינסי, ואפילו הנשים יודעות מה טוב באמת.

התלמידים גב אל גב, ותחום המושב של כל אחד מהם לא עלה על חמישה סנטימטרים, למען לא תיפול עליהם תרדמה בשעת עיון בכרך תיאולוגיה. בפניה ניצב ארזו ברזל כבד, אשר שימש פעם ככספת של הקולג'. מערכת מסובכת של קפיצים וברזים, הנפתחת כולה במפתח אחד, הפרידה בין מה שהיה ככספת ובין אלה שרצו לפתחה.

כל הציירים אנגלים

חרריהאכול הוא אולם גדול מוארך, מלא שולחנות פשוטים, בו סועדים המורים עם התלמידים. הוא בנוי במתכונת חדר אוכל של אחוזה ברונית. באלם סועדים הנתינים, ועל הבמה, על כסא כבוד מסביב לשולחן מהודר, סועדים הברון ומשפחתו המברכים את נתיניהם למני הארוחה. אלא שכאן התחלפו הברונים במורי האינברסיטה, החברים. על הקיר מתנוסס אוסף פורטרטים מרהיב של הנס הולביין הגרמני, הנחשב, יחד עם סיר פיטר פאול רובנס הפלמי וסיר אנתוני ואן דייק ההולנדי לצייר אנגלי. אין להם שום בושא לאנגלים הללו. אבל בעד זה שקספיר היה יהודי.

על שולחן הפרופסורים עומד מוכן בקבוק הפרוט. זקן המורים פיתה את הבקבוק בטקס ומעביר אותו בין החברים, והסעודה נמשכת בחגיגות ההולמת את השעה. לאחר שסובב הבקבוק שלוש פעמים, קמים החברים אחד אחד ועוברים לחדר הסמוך, שם הם מעבירים מיד ליד בקבוק ג'ין או ויסקי, ללא חידושים מודרניים כמו סדה או מיץ לימון, ושם מותר להם להסיר מעל ראשם את הכובע המרובע השחור, אם מתחשק להם. טכס זה נמשך בדיוק, ללא שינוי, מדי יום ביומו מזה 700 שנה, ומי שאינו שותה אלאכולו כל יבוא להיות פרופסור באוכספורד כי לא יכירונו מקומה.

לא כל הסיפורים המסופרים על אוכספורד הם נכונים. למשל, הסיפור על התלמיד שבדק ומצא תקנה ישנה משנת 1492 האומרת שעל המכללה לספק חנינם 10 לוגי בירה לכל תלמיד ערב הבחינות, שסולק מהאינברסיטה כי הפרופסורים התחכמו ומצאו תקנה משנת 1587 האומרת שהיה עליו לבוא חגור חרב לבחינה. אולם המעשה בסטודנט, שחיטט בגוילים העתיקים ומצא לפני כמה שנים תקנה האומרת שאם יש ברצונו להתאמן ברחוב העיר בקליעה למטרה בקשת מצליבה חובה על האורחים לפנות את הרחוב למעגו, הוא נכון בהחלט.

ובכן, אותו סטודנט מצא באשר מצא קשת מצליבה, והלך לו לכיכר הראשית של העיר, הלא היא כיכר פארפס, וביקש מאת השוטר להפסיק את כל התנועה ברחוב. השוטר התקשר מיד עם שלטונות האינברסיטה, ואלה חיפשו ומצאו כי אמת בפי הבחור. אלא שיעצו לשוטר לעשות זאת לאט לאט, ובינתיים ימצאו עצה וישלחו איש מתאים למקום. טרם סולקה המכונית האחרונה מהרחוב, ובעוד התלמיד דורך את קשתו, הפסיע מברוצה פרופסור זקן וציוה את התלמיד: "כיון שלפי תקנה עתיקה היה עליו להופיע לתרגיל הזה לבוש מכנסי קטפה שחורים, גרבים ירוקות, מעיל ארגמן וכובע עטורי-נצות.

אוכספורד העיר שוכנת באוניברסיטה של אוכספורד. היא היא העיר בה טופחה האנגלית האוכספורדית, בה למד יגאל אלון, העורכת מדי שנה תחרות שיוט עם קמברידג'.

שעה וחצי נסיעה ברכבת הביאה אותי אל עיר שונה לחלוטין מלונדון. אוכספורד היא עיר קטנה ונחמדה, בנויה סימטאות צרות, מגדלים, צריחים, חומות, מרפסות אבן, וכך היא עומדת לה כמו שהיא מימי הביניים ועד היום הזה. בני העיר מצביעים בגאווה על כמה בנינים חדשים מהמאה השמונה עשרה, אך יש מהם המעקמים אפם בבזו למראה אלה החידושים. היוניברסיטי קולג', למשל, נבנה במאה השמונה עשרה, והוא ללא ספק המלה האחרונה של המאה העשרים בעיר זו.

האוניברסיטה של אוכספורד היא דבר בלתי מוגדר להפליא. היא בנויה קולג'ים קולג'ים, כל אחד מהם וההיסטוריה שלו, וכולם ביחד מהווים את האוניברסיטה, אך ישנה גם אוניברסיטה ויש אוניברסיטה יודע מה שייך למי ואיך ומדוע. פעם, בימים רחוקים, הייתה האוניברסיטה מתפרנסת על הקולג'ים שהם מפעלים כלכליים עצמאיים ובלתי-תלויים. בדרך כלל, שייך הקולג' לחבר המורים, הנקראים "חברים". הם מפקחים על האחוזה וכל שאר מקורות ההכנסה של הקולג', וכמוכן גם על הלימודים. אולם כיום, כאשר הממשלה תומכת באוניברסיטה, ניכרת נטיה להפוך את הקולג'ים לנתיניה הכלכליים של האוניברסיטה, אך איש מהמומחים הכלכליים המכהנים באוכספורד לא יוכל להגדיר בדיוק מה קורה שם. אף לא אנכי.

מנילתי-וחסין

כל קולג' בנוי בצורת ריבוע ענקי, עם חצר פנימית גדולה, ובו ספריה עתיקה וכנסיה עתיקה וחדרי-אוכל עתיק. אחד מאלה הקולג'ים טופן, למשל, בעזרת נירות מזויפים, שנוסד במאה התשיעית. אך בידי המתחרים מצויים נירות עוד יותר עתיקים המוכיחים את הזיוף שבניירות ומתארים בדיוק מתי וכיצד זוייפו. בכל אופן, ברור שהם לא ניסדו על ידי קרן היסוד, ובוהו הם נבדלים מקיסריה שלנו.

הקולג' של קרייסט צ'רץ נוסד על ידי הקרדינל חולסי, לפני שנחלה על ידי הנרי השמיני. שם למד, אם איני טועה, הקפטן בלאד המפורסם, שהצטרף ברבות הימים לכת המורדים של חולסי אך לא נתלה יחד עמו. לעומת זאת ניצל את נסיונו מלב, למטה שוכנת הספריה העתיקה, בה סדורים על גבי חרוב אבירים (ראה הרומן הזעיר מס'...). הבנין בנוי אבן אוכספורדית רכה. הנוחה לגילוף בסכין, וכל אנף מאגפיו נקרא כמוכן בשם עתיק המרמו על מאורע מסוים שנשכח מלב. למטה שוכנת הספריה העתיקה, בה סדורים על גבי המדפים כרכי-הקלף העתיקים, הכרוכים בעור גושן וחוק, כתובים בעט סופרים מהיר בלטינית מסולסלת, והחשובים שבהם רתוקים בשלשלאות אל המדפים; ללמדך שגם במאה השלוש עשרה היו מצויים תלמידים מוחזים שאהבו לקנות את הספרים במשיכה, למכור אותם ולקנות תמורתם כמה לוגי שיכר.

בין כל שני טורי מדפים עומד ספסל צר, עליו היו יושבים

הפיתוח, שמטרתו העיקרית היא לאפשר למונטור לחלק שבחים ודברי-עידוד לאלופי השנורר בחזיתות המקומיות, הופיע בינואר מאמר שהיה מיועד החוצה. הודיע מונטור: החל מעתה לא יתאם עוד המלוה את פעולתו תיו עם אלו של המגבית היהודית המאור חדה, יפעל משך כל ימות השנה על דעת עצמו.

שני נאומים, שני ציקים. היתה זאת הכרות מלחמה. כי משך למעלה משנה היתה קיימת מעין שביתת-נשק בין שני המפעלים. היא דמתה לשביתת-נשק על גבולות ישראל: שני הצדדים צלפו איש על רעהו, פה ושם אירעו התנגשויות ונפלו קרבנות, אך בדרך כלל כיבדו שניהם את ההסכם: משך כמה חודשים בשנה תפעל המגבית בכל קהילה, בשאר החודשים יפעל המלוה.

היה זה הסדר חיוני. כי קשה להטריח (המשך בעמוד 12)

הסכימה לעשות זאת: יש לנו סיכויים הגונים להפסיד את הכסף."

ציונות מרד השנוררים

בכל מדינה גדולה מחזה רגיל הוא שמי פקיד חילהיבשה ומפקדי חילהים מתקוטט טים ללא הרף, לוחמים שניהם במפקדי חילה-איר. מדינת ישראל, הסימכת על צבאה פחות מאשר על חילה-השנוררים הלוחמים את מלחמת-הדולארים, סובלת מקטטה נצחית דומה: המלחמה בין רמטכ"ל מלווה הפיתוח הישראלי לבין מפקדי המגבית היהודית המאוחדת. השבוע הגיעה קטטה זו למלחמה גלויה, מלחה מסתייגנים מילוליים משני הצדדים.

את היריה הקטלנית הראשונה ירה גבר משופם ושופע-זרמין, הנרי מונטור, מצביא מלווה-הפיתוח. בעתון פנימי של מלווה-

"אינני רוצה לשקר. אינני מאמינה באלוהי היהודים." הרב ספק כפיים ביאוש: "לא אוכל לעשות למענכם דבר. כזה הוא החוק."

אולם משה ברק לא אמר נושא. הוא הת' בודד חמישה ימים, העלה ביום הששי תוכנית פעולה מפורטת: "לא נשקר, נדרוש נישור" אים אורחיים. אני מוכרח לנצח!"

למחרת היום שיגר הצייר חולה-האהבה מכתבים דחופים לעיתונות הישראלית, ל' כנסת, לחברי הממשלה, לנשיא המדינה: הוא יפתח בשביתת רעב באם לא תחוקק הכנסת תוך שלושה שבועות חוק נישואים אורחיים שאפשר לו לשאת את אהובת-ליבו. היא הביע את נכונותו לרעוב עד מוות.

עד כה לא השיבו השלטונות על האול' טימטום של ברק. בינתיים ניסה הצייר-המת' כונן-לצום לבטח את חייו ב-50 אלף לירות. אולם אף חברת ביטוח ישראלית אחת לא

הסמיך לחיפה. הווג ניקה את האורחה, הש' תכן בה בקביעות. משה עיבד את מטעי התאנים הסמוכים, שהוחרכו לו על-ידי הקרן הקיימת, הקדיש את שעות הפנאי שלו ל' ציור. הפרנסה לא באה להם בפסע. אולם האהבה מילאה את החסר.

לא נשקר! אולם החיים המשותפים רומנטיים לא היו מספקים כדי להקים מש' מחה בישראל. הווג רצה להדק את קשריו בדבק-הנישואין. לכאורה לא היתה כל מגי' עה לכך: אורית היתה רשומה במשרד ריי' שום-התושבים כיהודיה. אולם הצעירה היו' גוסלבת לא רצתה להתחיל את נישואיה ב' שקר, טענה ברבנות: "אינני יהודיה. אני נוצריה".

טענתה הכנה של אורית הקימה מכשולים אדירים בדרכו של הווג הצעיר. הרב שמע' את דבריה, הכריז: "את יכולה להינשא לו, אך קודם לכן עליך להתגייר". השיבה אורית: